

FORSKNING, TROVÆRDIGHED

Ejrnæs får svar på tiltale

8. april 2021 / Af **Kjeld Hansen** / 13 Kommentarer

*Fra tid til anden foreslås det, at der udsættes elefanter som led i rewilding, fordi der engang har levet elefanter i Nordeuropa. Billedet viser, hvordan man forestiller sig, at den uddøde skovelefant har set ud.
Foto: [Apotea/Wikipedia](#)*

Debatten om rewilding-konceptet har fået stor betydning, fordi det er lykkedes at overbevise den siddende miljøminister Lea Wermelin (S) om konceptets påståede positive betydning for biodiversiteten i statens skove. Imidlertid er der ingen faglig enighed om konceptet, som diskuteres livligt både i åbne og lukkede fora på de sociale medier. Vi bringer et centralt indlæg fra debatten her.

Blandt de mest aktive fortalere for konceptet finder man Aarhus-forskeren Rasmus Ejrnæs, der også har været medforfatter på en 124 sider rapport med titlen **"Biodiversitetseffekter af rewilding"** fra DCE ved Aarhus Universitet. Rapporten var bestilt og betalt af Miljøstyrelsen, og den fremstiller og beskriver rewilding-konceptet i et positivt lys.

Redaktionen bad professor emeritus i palæoøkologi, biolog, dr.scient. Bent Odgaard fra Institut for Geoscience ved Aarhus Universitet om en faglig vurdering og anmeldelse, og ifølge Bent Odgaard lever rapporten ikke op til forskningens klare krav om objektiv hypotesetestning. Rapportens baselinediskussion er i stedet et debatindlæg, og det er næppe, hvad opdragiveren har bedt om – eller hvad vi alle er tjent med, skrev Bent Odgaard. Du kan læse Odgaards [anmeldelse her](#).

Anmeldelsen vakte stor vrede på det lukkede debatforum biodiversitet.dk, der administreres af ansatte på Naturhistorisk Museum i Aarhus. Imidlertid har redaktionen modtaget et uddrag af debatten, som seniorforsker Rasmus Ejrnæs har leveret, og vi har bedt professor Bent Odgaard forholde sig til de mange påstande i Ejrnæs' indlæg.

Seniorforsker Rasmus Ejrnæs, DCE, optræder med flere kasketter i rewilding-debatten, dels om forsker og debattør men også som radiovært, der konsekvent markedsfører sine egne holdninger til konceptet.

Debatten præsenteres som en Q and A, taket hvor Ejrnæs' påstande er markeret med citationstegn og blå

Debatten præsenteres som en Q and A-tekst, hvor Ejrnæs' påstande er markeret med citationstegn og blå skrift, mens Odgaards svar er i kursiv. Værsgo – god fornøjelse, men husk at holde den gode tone, hvis du bidrager til den fortsatte debat her på siden.

“Jeg er skeptisk over for professor emeritus Odgaards lidt forældede økosystemforståelse. Odgaard har leveret en stor palæoøkologisk forskningsindsats, som er al ære værd, men ikke egnet til at slå yngre forskere i hovedet med indenfor et lidt andet forskningsområde. Men hans tolkning af de store dyrs rolle i økosystemerne hviler på den besynderlige præmis at dyrene har spillet en stor rolle i kulturlandskabet som tamdyr, men ikke har spillet nogen væsentlig rolle i naturlige økosystemer som vilde dyr. Det er en økologisk set usammenhængende tolkning, som overser at hele den meget omfattende lyskrævende og lyselskende flora, fauna og funga, som findes i tempererede egne af Europa i dag skulle være opstået efter landbrugets indtog. Hvor skulle den være kommet fra?”

Professor emeritus i palæoøkologi, biolog, dr.scient. Bent Odgaard fra Institut for Geoscience ved Aarhus Universitet.

Jeg havde ikke troet, at det skulle være nødvendigt, at minde om den helt afgørende forskel på græsningsregime af vilde dyr og af husdyr: vinterfodring. Vinterfodring var den revolution, som gjorde, at en stor population af dyr kunne bringes igennem den årstid, hvor foderet i naturen er meget begrænset, og derfor også begrænsede for naturlige populationer af græssende dyr i fortiden. Det er da også derfor vi ser de åbne landskaber, der breder sig især i bronzealder og jernalder, og som er frembragt af husdyr, som omhyggeligt var fodret af mennesket gennem vinteren. Eller som i nogen grad fandt føde på de udbredte lyngheder, som også frembragtes og vedligeholdtes af mennesket – til samme formål. Vinterfodring er uhyre veldokumenteret fra yngre stenalder og fremefter.

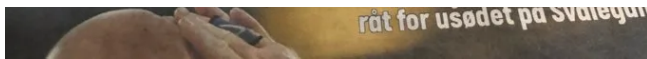
Jeg har selvfølgelig aldrig påstået, at den lyselskende flora og funga "skulle være opstået efter landbrugets indtog". Det er typisk stråmand at tillægge mig et så tåbeligt udsagn. Diskussionen vedrører ikke evolutionen, men arternes udbredelsesmønstre under "ikke-menneskepåvirkede forhold, og deres spredninger i takt med landbrugets udbredelse. Min grundlæggende holdning er, at når der skabes store lysåbne områder af husdyr, så spredes også arter knyttet til sådanne habitater. Og disse lysåbne habitater var i vores området efter alle tilgængelige evidenser (pollen, plantemakrofossiler, erosionsindikatorer) kun i meget begrænset omfang tilstede før landbruget blev indført i de perioder, hvor klimaet var sammenligneligt med det nuværende. Hvorfor forholder Rasmus Ejrnæs sig ikke til de fakta om fortidens naturlige græssere, og deres tilsyneladende ringe påvirkning af vegetationen i Eem og Holocæn, som jeg fremlægger.

Spørgsmålet er, hvorfor mange fortalere for rewilding ikke ønsker at anerkende disse fakta? Svaret er tilsyneladende ideologi, som forhindrer disse fortalere i ikke at beskæftige sig med den påvirkning, som landbruget har haft i årtusinder, og den heraf resulterende store udbredelse af lyskrævende miljøer.

“Som græslandsforsker er jeg ikke imponeret af pollenforskerens forståelse af naturlige processer i vores lysåbne natur. Der er solid økologisk evidens for at de store planteædere har afgørende betydning for levesteder og processer i vores økosystemer i dag og ingen grund til at tro at de ikke også har haft det før mennesket udryddede de vilde dyr og erstattede dem med tamdyr.”

Jeg har fremlagt overbevisende evidens for en ringe påvirkning, hvorfor ikke forholde sig til den evidens?

De mest fundamentalistiske rewilding-tilhængere er parat til at lade heste og kvæg nå sultegrænsen for at tvinge dem til at æde uønskede vækster. Disse holdninger har udløst en voldsom offentlig debat i de etablerede medier.

“Mennesket har naturligvis formet landskaberne helt utroligt meget, men vi har ikke ændret synderligt på økosystemernes måde at fungere på. Så hele det videnskabelige rationale for at slippe naturen fri efter genopretning af naturlig hydrologi og naturlige planteæderfaunaer er kernesundt og har sådan set ikke noget at gøre med holdninger.”

Rewildingkonceptet er i højeste grad holdningsbaseret. Man postulerer et bestemt billede af fortiden, et billede som ikke kan underbygges af palæoøkologisk evidens. Det er historieforsknings.

“Så måske er Bent Odgaard i virkeligheden ude i en klassisk projicering her. Han foretrækker kulturlandskabet, hvor mennesket har rollen som herrens hyrde og går derfor til angreb på sine kolleger for at være uvidenskabelige. Det er dårlig stil, og jeg håber, at jeg selv kan lade være med at falde i den grøft, når mine videnskabelige forestillinger en gang bliver detroniseret og omgjort af en klogere generation af forskere.”

Jeg har intet ideologisk ærinde, jeg forholder mig til evidens. Jeg forholder mig derimod ikke til forskeres alder, men til deres argumenter. Hvis nogen viser mig overbevisende evidens om vilde græssendes dyrs store påvirkning af fortidige danske økosystemer, skifter jeg som forsker mening. Indtil da er min holdning klar og baseret på den faglige evidens, som jeg har fremlagt i bl.a. anmeldelsen af rewilding-rapporten.

“Og så er jeg naturligvis glad for at vi har haft Professor Jens-Christian Svenning med til faglig kommentering af rapporten, så vi har kunnet sikre at den netop bygger på solidt forankret faglig viden og ikke på en bestemt forudfattet mening eller forestilling.”

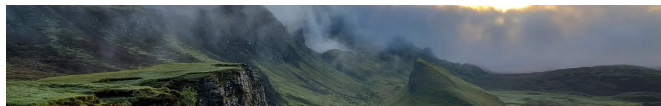
Denne faglige kommentering ændrer intet på, at rapporten bevidst udelukker alternative tolkninger, og dermed er ensidig og uegnet til rådgivning.

“Jeg får også lyst til at tilføje, at jeg tror Odgaard har misforstået noget meget grundlæggende omkring rewilding: Rewilding er ikke en idé om at naturen skal se ud på en bestemt måde. Og man kan derfor ikke vurdere relevansen af rewilding ud fra en tolkning af data fra fortiden. Rewilding er baseret på en videnskabelig grundforståelse af at biodiversiteten bedst forvaltes i selvforvaltende økosystemer med naturlige processer og et minimum af menneskelig indgriben. Denne grundforståelse er ikke noget vi har opfundet til lejligheden i rewildingrapporten, men derimod noget man kan læse i IUCN's kategorisering af beskyttede naturområder.”

Rasmus Ejrnæs har utallige gange henvist til historiske processer i sin anbefaling af rewilding, og rapporten gør det tilsvarende, bl.a. i sine forsøg på at estimere intensiteten af naturlig græsning. Disse overvejelser udgør en ramme for moderne forsøg med rewilding, og den kan dermed ikke undslippe sin historiske

reference.

Læs anmeldelsen af rapporten her:

Ny rapport om rewilding beskrives som tendentiøs og bevidst subjektiv – og derfor uegnet til rådgivning vedrørende rewilding

Redaktionen har bedt professor emeritus i palæoøkologi, biolog, dr.scient. Bent Odgaard fra Institut for Geoscience ved Aarhus Universitet om en faglig vurdering og anmeldelse af en netop udgivet 124 siders rapport med titlen "Biodiversitetseffekter af rewilding" fra DCE ved Aarhus Universitet. Ifølge Bent Odgaard lever ... Læs resten af